

Bydgoszcz, 23 listopada 2023 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.3.6.2023.MT/MS

Pani
Wioleta Werkowska
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
ul. Szpitalna 32
88-400 Żnin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1426 z późn.zm.) oraz § 20 i § 21 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015 r. poz. 1477) w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Żninie (zwanym dalej PCPR lub Centrum) przeprowadzona została w dniach 14 i 20 września 2023 r. kontrola doraźna.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- ██████████ - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- ██████████ - inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 843/2023 z dnia 13 września 2023 r.

w zakresie wykonywania wybranych ustawowych obowiązków przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wobec p ██████████.

Do Wydziału Polityki Społecznej wpłynęły pisma, m.in. od p. ██████████ oraz ██████████, a także z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej dotyczące nieprawidłowości w zakresie wykonywania ustawowych obowiązków przez organizatora pieczy zastępczej, jakim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żninie, w związku z czym przeprowadzono w ww. Centrum kontrolę doraźną.

Dokonano analizy dokumentacji z okresu niezbędnego do wyjaśnienia powyższego zagadnienia.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o wyjaśnienia p. Wiolety Werkowskiej – Dyrektora PCPR, p. [REDAKTOWANE] i p. [REDAKTOWANE] – koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz na podstawie analizy dokumentacji.

Zespół kontrolujący przeanalizował realizowanie wybranych zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przez PCPR w Żninie w zakresie współpracy z rodziną p. [REDAKTOWANE] - prowadzącymi do 7 listopada 2022 r.

Państwo [REDAKTOWANE] i [REDAKTOWANE] po ukończeniu szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zostali zakwalifikowani do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej dla trojga dzieci w wieku wczesnoszkolnym - szkolnym.

Po ukończeniu szkolenia uzupełniającego w wymiarze 15 godzin, otrzymali wydane przez PCPR w Żninie w dn. 30 grudnia 2016 r. zaświadczenia, kwalifikujące ich do prowadzenia rodzinnego domu dziecka (Zaświadczenia kwalifikacyjne nr 8/2016 i nr 9/2016).

Umową zawartą w dniu 6 listopada 2017 r., pomiędzy Starostą Żnińskim, a p. [REDAKTOWANE] zlecono państwu [REDAKTOWANE] prowadzenie [REDAKTOWANE] (Umowa obowiązywała od 8 listopada 2017 r. do 7 listopada 2022 r.). Wcześniej małżeństwo pełniło funkcje rodziny zastępczej niezawodowej, w której umieszczonych było dwoje dzieci-rodzeństwo [REDAKTOWANE].

W dniu 19 sierpnia 2016 r., w momencie umieszczenia w rodzinie pierwszych dzieci, p. [REDAKTOWANE] złożyli wniosek o objęcie opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W całym okresie funkcjonowania rodziny niezawodowej, jak i rodzinnego domu dziecka z rodziną współpracowało dwóch koordynatorów. Początkowo, od 22 sierpnia 2016 r., funkcję koordynatora pełniła p. [REDAKTOWANE], a po wniosku prowadzących rdd o odwołanie koordynatora podczas posiedzeniu Zespołu ds. Okresowej Sytuacji Dziecka, dn. 1 sierpnia 2019 r. powyższe obowiązki przejęła p. [REDAKTOWANE], która opiekowała się rdd do czasu zakończenia terminu obowiązywania umowy. Uzasadnieniem rezygnacji było znaczne obniżenie zaufania do pracownika.

Zgodnie z art. 46 ust. 3 i art. 45 a w brzmieniu znowelizowanej ustawy prowadzący rodzinny dom dziecka są obowiązani do przedstawienia co 2 lata organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej zaświadczenia lekarskiego oraz opinii o predyspozycji i motywacji do prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawionej przez psychologa. Opinie psychologiczne dla p. [REDAKTOWANE] opracowała p. [REDAKTOWANE]. Psycholog wydająca ww. dokumenty, zgodnie z Oświadczeniem Dyrektora Centrum, posiadała wykształcenie wyższe na kierunku psychologia oraz legitymowała się 2-letnim doświadczeniem w poradnictwie rodzinnym. Wyżej wskazane opinie zostały wraz z zaświadczeniami lekarskimi przedłożone zostały przez prowadzących w 2015 r., 2017 r.,

2019 r. oraz 2021 r. Ostatnie zaświadczenie o stanie zdrowia małżonkowie złożyli na pisemną prośbę Organizatora w dn. 2 lutego 2023 r., kiedy nie pełnili już funkcji ██████████, nadto Organizator nie podejmował innych ustawowo przypisanych zadań w kontekście współpracy z rodzinną pieczą zastępczą.

Zespół kontrolujący przeanalizował sporządzone opinie psychologiczne. Pierwsza opinia pn. „Opinia dotycząca małżonków” została opracowana przez psychologa i pedagoga w procesie kwalifikowania p. ██████████ na rodzinę zastępczą niezawodową. Uwzględniała relację między członami rodziny, motywację decyzji dotyczącą rodziny zastępczej oraz charakterystykę badanych.

Kolejne Opinie psychologiczne – uaktualnienia z 2017 oraz 2019 r. opracowane zostały na podstawie spotkania z małżonkami oraz dziećmi w warunkach domowych, rozmowy oraz obserwacji zachowań dzieci. Opis dotyczył małżonków, bez uszczegółowienia wyników badań dla każdego oddzielnie. Ww. opinie stanowiły zatem subiektywny opis bieżącej sytuacji rodziny i funkcjonowania dzieci. Niemniej jednak psycholog w konkluzji stwierdził posiadanie przez małżonków odpowiednich kompetencji osobowościowych oraz umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.

Ostania sporządzona dla prowadzących rodzinny dom dziecka opinia psychologiczna (15 październik 2021 r.), tak jak wcześniejsze, opracowana została na podstawie spotkania, tym razem wyłącznie z p. ██████████, analizy dokumentacji oraz obserwacji funkcjonowania rodziny podczas wizyty w domu. Zawiera krótkie i ogólne informacje dotyczące każdego z wychowanków, głównie w obszarze poczynań szkolnych i stanu zdrowia. Natomiast wnioski dotyczące sprawdzenia odpowiednich kompetencji osobowościowych oraz motywacji do pełnienia funkcji rodzinnego domu dziecka dotyczył obojga rodziców, mimo iż w trakcie spotkania ██████████ był nieobecny.

Zespół kontrolujący zwraca uwagę na zasadność opracowania opinii z uwzględnieniem wyników badań i obserwacji dla każdej z badanych osób. Podobne sugestie omawiane były również podczas kontroli prawidłowości w 2021 r. (WPS.IX.431.3.2.2021.MT/BR)

Art. 38b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, że zarząd powiatu sprawuje kontrolę nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi.

Zgodnie z Uchwałą Nr 22/2019 Zarządu Powiatu w Żninie z dnia 5 lutego 2019 r. w sprawie upoważnienia do sprawowania kontroli nad organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi funkcjonującymi na terenie Powiatu Żnińskiego, Zarząd Powiatu upoważnił do poniższych czynności p. ██████████ - Wicestarostę, p. ██████████ - członka Zarządu Powiatu w Żninie, p. ██████████ - Dyrektora Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Żninie oraz p. ██████████ - Kierownika Wydziału Zdrowia, Spraw

Obywatelskich i Zarządzania Kryzysowego Starostwa Powiatowego w Żninie. Kontrole w rodzinnym domu dziecka prowadzonym przez p. [REDAKTOR] odbyły się 20 maja 2019 r. i 22 lutego 2021 r. Jednym z obszarów poddanych kontroli była współpraca z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz innymi podmiotami, uczestnictwo w szkoleniach, zapewnienie dostępu dzieciom do opieki zdrowotnej, zajęć pozalekcyjnych, itp. W Protokołach z kontroli nie odnotowano zastrzeżeń odnośnie funkcjonowania rodziny. Jednak z wniosków wpisanych w Protokole Nr 1/2021 wynika, iż [REDAKTOR] wnoszą o poprawę podejścia do nich przez Dyrektora PCPR w Żninie, która w ich ocenie nie przestrzega prawa oraz zgłaszają, z uwagi na ilość dzieci potrzebę zatrudnienia na każde 8 godzin dziennie osób do pomocy: od 6.00 do 14.00 dwóch osób, od 14.00 do 22.00 dwóch osób oraz od 22.00 do 6.00 jednej osoby. W czasie kontroli nie rozwiązano kwestii spornych oraz istniejących problemów. Ponadto PCPR w Żninie na bieżąco współpracował z Zarządem Powiatu Żnińskiego, który był informowany o działaniach, trudnościach w realizacji spraw bieżących.

Analizie podlegała także realizacja zapisów związanych z dokonywaniem oceny rodziny, o której mowa w art. 132 ustawy. Na podstawie ww. przepisu, organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonej im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Pierwsza ocena dokonywana jest nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, kolejna po upływie roku od dokonania pierwszej oceny, a następne nie rzadziej niż co 3 lata.

Ocena ta tworzona była zgodnie z zapisami ustawy, w konsultacji z koordynatorem, natomiast z uwagi na pozbawienie władzy rodzicielskiej rodziców biologicznych wszystkich dzieci przebywających w rdd, bez udziału asystenta rodziny.

W przypadku [REDAKTOR] pierwszej oceny rodziny PCPR dokonał 25 maja 2017 r. W tym czasie rodzina pełniła funkcję niezawodowej rodziny zastępczej dla 2 dzieci. Ocena obejmowała m.in. kompetencję wychowawczą, pomoc w realizacji obowiązku szkolnego oraz organizację czasu wolnego. Z pozytywną oceną rodziny, p. [REDAKTOR] zapoznali się w dniu jej opracowania. Nie wnieśli zastrzeżeń do Starosty.

Kolejnej oceny dokonano, już jako prowadzących rodzinny dom dziecka, w dniu 11 maja 2018 r. W rdd od początku jego funkcjonowania przebywało siedmioro dzieci: rodzeństwo [REDAKTOR] i rodzeństwo: [REDAKTOR] oraz [REDAKTOR].

Oceni podlegały: kompetencje wychowawcze, pomoc w realizacji obowiązku szkolnego, zapewnienie opieki medycznej oraz organizacja czasu wolnego. W opinii Organizatora, [REDAKTOR] w prawidłowy sposób wywiązywali się ze swoich obowiązków oraz opieki nad dziećmi. Rodzice zastępczy zapewniali dzieciom poczucie bezpieczeństwa oraz stabilne środowisko wychowawcze. Prowadzący rdd podpisem potwierdzili zapoznanie się z oceną. Nie wnieśli zastrzeżeń do Starosty.

Kolejnej oceny rodzinnego domu dziecka, prowadzonego przez p. [REDAKTOR] i [REDAKTOR] dokonano dnia 27 sierpnia 2021 r. Według Organizatora prowadzący rdd w prawidłowy sposób wypełniali obowiązki rodziców zastępczych. Należy zauważyć, iż w powyższej ocenie dopełniono kryteria o współpracę z Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej wskazując na jej brak oraz trudności porozumienia w zakresie zatrudnienia osób

do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich pomiędzy p. [REDAKTOWANO] a Organizatorem i Starostą Żnińskim. Rodzinę oceniono pozytywnie, jednakże wnioskowano o podjęcie konstruktywnej współpracy przez prowadzących rdd z PCPR w Żninie w zakresie zatrudnienia osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi. p. [REDAKTOWANO] wykorzystując prawo wynikające z art. 134 ust. 2a wnieśli zastrzeżenia do Starosty Żnińskiego koncentrując się na komentarzu dotyczącym współpracy z organizatorem. Starosta Żniński w piśmie z dnia 23 września 2021 r. (ZO.8120.5.15.2021) nie uwzględnił powyższych zastrzeżeń uznając spostrzeżenia Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wyrażone w punkcie 15 e, jak i wnioski zawarte w dokumencie za trafne, racjonalne i odzwierciedlające stan faktyczny. Starosta wyraził również obawy odnośnie prezentowanego przez E. Ciszak-Krych i J. Krych negatywnego podejścia do współpracy z PCPR i Starostwem Powiatowym w Żninie, jak również poziomem agresji przejawianym w korespondencji i wypowiedziach w stosunku do PCPR w Żninie, Zarządu Powiatu i Starosty, które według niego źle rokuje na przyszłą współpracę.

W związku ze zbliżającym się terminem zakończenia umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka, Starosta Żniński pismem z dnia 18 lipca 2022 r. przesłał do prowadzących propozycję warunków finansowych i zasad współpracy, które obowiązywałyby w przypadku podpisania kolejnej 5-letniej umowy. Państwo [REDAKTOWANO] nie przyjęli powyższych warunków uznając, iż zapisy Umowy z dnia 6 listopada 2017 r. wypełniały dyspozycje ustawowe i nie wymagają zmiany. Ponadto poddali w wątpliwość zgodność z ustawą o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej kwestie świadczeń, wynagrodzenia, maksymalnej liczby dzieci oraz zatrudniania osób do pomocy. Starosta Żniński po złożonej odpowiedzi wezwał p. [REDAKTOWANO] do zajęcia jednoznacznego stanowiska w sprawie zaproponowanych warunków finansowych i zasad współpracy dotyczących umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka, jednocześnie prosząc o sprecyzowanie liczby godzin i stawki wynagrodzenia za jedną godzinę pracy dla osoby do pomocy, a także oczekiwań finansowych dla prowadzących rdd. Jednocześnie podkreślił, że Powiat Żniński traktuje w sposób równy wszystkie rodziny w ramach pieczy zastępczej, stwarzając jednakowe warunki finansowania.

Artykuł 134 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej zobowiązuje organizatora do oceny rodzinnego domu dziecka również na 3 miesiące przed wygaśnięciem umowy w celu ustalenia zasadności jej przedłużenia. PCPR w Żninie ocenił prowadzących rodzinny dom dziecka, jednakże na dokumencie nie oznaczono daty jej sporządzenia, co nie pozwala na precyzyjne określenie terminu przeprowadzonej oceny, a tym samym stwierdzenia wywiązania się z realizacji pełnego zapisu prawnego. P. [REDAKTOWANO] zostali poddani takim samym kryteriom jak w poprzedniej ocenie. Oceniający szczególną uwagę zwrócili na współpracę prowadzących rdd z Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej i Powiatem Żnińskim w okresie prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Dokumentację pokontrolną wyłączono z publikacji na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2022, poz. 902 t.j.).

Decyzją Zespołu, ustalono brak zasadności przedłużenia obowiązującej Umowy.

Podsumowując należy stwierdzić, że Organizator rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu żnińskiego, przez cały okres funkcjonowania rdd, nie stwierdził nieprawidłowości w wypełnianiu funkcji przez prowadzących rodzinny dom dziecka wobec powierzonych im dzieci. Pracownicy Jednostki w Żninie omawiając funkcjonowanie rodzinnego domu dziecka pominęli fakt, iż w dniu 7 marca 2019 r. p. [REDAKTOR] poinformował Centrum, że w dniach 6-12 marca 2019 r p. [REDAKTOR] przebywa na zwolnieniu lekarskim, a osoba do pomocy zatrudniona jest w godzinach od 7.30 do 15.30, żądając jednocześnie zapewnienia ze strony Organizatora całodobowej opieki nad dziećmi.

PCPR zatrudniło od 8 marca 2023 r. kolejną osobę do pomocy. W odniesieniu do sytuacji p. [REDAKTOR] ponownie poinformował PCPR, że dzieci od dnia 8 marca 2019 r. od godz. 15.30 do 11 marca 2019 r do godz. 7.30 będą niezabezpieczone. W związku z powyższym zaproponowano pomoc w formie zawarcia umowy z dodatkową osobą w dni wolne od pracy i święta. Na propozycję prowadzący rdd nie udzielili odpowiedzi.

W związku z zaistniałą sytuacją, PCPR w dniu 8 marca 2019 r. powiadomił Sąd Rejonowy w Szubinie wyrażając zaniepokojenie postawą p. [REDAKTOR], która w opinii jednostki jest zagrażająca dla właściwego sprawowania opieki nad dziećmi i wpływa negatywnie na funkcjonowanie rdd. Jednocześnie z dokumentacji prowadzonej przez koordynatorów oraz na podstawie rozmów stwierdzono, iż nie było zastrzeżeń ze strony pracowników wobec prowadzących rodzinny dom dziecka w zakresie opiekuńczo-wychowawczym. Jednakże pojawiały się trudności na poziomie relacyjnym, a niektóre spotkania w opinii koordynatorów odbywały się w nerwowej atmosferze, z przejawami arogancji i niechęci ze strony prowadzących.

Zastrzeżenia, które dotyczyły *braku współpracy oraz braku jakiegokolwiek porozumienia co do warunków finansowych pomiędzy prowadzącymi [REDAKTOR] w [REDAKTOR], a Powiatem Żnińskim*, stanowiły przesłankę do podjęcia decyzji o braku zasadności przedłużenia okresu obowiązywania umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka przez p. [REDAKTOR]. Paralelną decyzję pojął Zarząd Powiatu w Żninie w dniu 12 września 2022 r. Wicestarosta na posiedzeniu przedstawił propozycję zgłoszoną przez PCPR w Żninie, który w związku z decyzją o niezasadności przedłużenia umowy z prowadzącymi rdd wskazał możliwość rozwiązania poprzez złożenie wniosku do Sądu Rejonowego w Szubinie w sprawie zmiany postanowienia w zakresie orzeczenia: *z umieszczenia w rodzinnym domu dziecka na umieszczenie w niezawodowej rodzinie zastępczej*. Zarząd Powiatu w Żninie jednogłośnie przychylił się do powyższego wniosku.

[REDAKTOR] w związku z otrzymanym, za pośrednictwem Poczty Polskiej protokołem *Oceny Rodzinnego Domu Dziecka sporządzonej w celu ustalenia zasadności przedłużenia okresu obowiązywania umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka prowadzący* wnieśli w dniu 26 września 2022 r. obszerne zastrzeżenia do Starosty Żnińskiego.

Zgodnie z ustaleniami Zarządu Powiatu w Żninie w dniu 14 września 2022 r., Organizator rodzinnej pieczy zastępczej złożył do Sądu Rejonowego w Szubinie wniosek

o wszczęcie postępowania z urzędu o zmianę postanowień dotyczących umieszczenia dzieci w rodzinie zastępczej niezawodowej jednocześnie Natomiast Starosta Żniński, jak wynika z pisemnego Oświadczenia Dyrektor Centrum w trosce o dobro dzieci oraz przez wzgląd na kończący się termin umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka przekazał p. [REDAKTED] i [REDAKTED] projekt kolejnej umowy w dniu 3 listopada 2022 r., tj. przed terminem zakończenia obowiązującej.

Mając na uwadze brak reakcji Sądu na złożony wniosek oraz fakt, iż w dniu 7 listopada 2022 r. zakończyła się umowa o prowadzenie rodzinnego domu dziecka. Dyrektor PCPR w Żninie zwrócił się do wymienionego Organu (pismo z dn. 8 listopada 2022 r.) z zapytaniem w jakiej formie pieczy zastępczej będzie sprawowana opieka nad dziećmi przebywającymi u p. [REDAKTED] i [REDAKTED]. Ponadto ponownie o wydanie zabezpieczenia na czas postępowania poprzez umieszczenie dzieci w niezawodowej rodzinie zastępczej

p. [REDAKTED]. Kolejnym pismem (pismo z dn. 4 stycznia 2023 r.) Dyrektor PCPR w Żninie skierowała zapytanie do Sądu o sposób dokonywania wykładni wcześniejszych postanowień tegoż organu wobec dzieci w związku z ich przebywaniem u p. [REDAKTED] i [REDAKTED]. W powyższych pismach każdorazowo zwracano uwagę na brak porozumienia odnośnie warunków umowy oraz nieuregulowanej sytuacji pobytu i finansowania małoletnich.

Sąd Rejonowy w Szubinie postanowieniem z dnia 5 stycznia 2023 r. oddalił wniosek o zabezpieczenie wszystkich dzieci będących pod opieką p. [REDAKTED]

W związku z otrzymanym postanowieniem, Dyrektor PCPR w Żninie zawnioskowała (pismem z dnia 21 stycznia 2023 r.) o wyznaczenie kuratora i przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w rodzinie p. [REDAKTED] i [REDAKTED] ze względu na brak kontaktu ze strony opiekunów i ustania prawnych możliwości realizowania zadań Organizatora wobec ww. Wniosek ponowiono dnia 2 czerwca 2023 r. celem zbadania bezpieczeństwa dzieci.

Ponadto w dniu 8 lutego 2023 r. Dyrektor PCPR w Żninie wniosła zażalenie na Postanowienie Sądu Rejonowego w Szubinie III Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 5 stycznia 2023 r. w sprawie o sygn.. akt III Nsm 337/22 zaskarżając Postanowienie w całości, które zostało również oddalone.

Z uwagi na powyższe oraz nie podpisanie umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka Dyrektor PCPR w Żninie złożyła w Sądzie Rejonowym w Szubinie wniosek o umieszczenie małoletnich pod pieczę bieżącą opiekunów prawnych wraz z wnioskiem o zabezpieczenie.

Sąd Rejonowy w Żninie w dniu 20 czerwca 2023 r. postanowił na czas trwania postępowania, w trybie zabezpieczenia pozostawić małoletnich xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx pod bieżącą pieczę opiekunów prawnych małżonków.

W trakcie czynności kontrolnych zespół kontrolny pozyskał informację o planowanym na 25 października 2023 r. terminie rozprawy w Sądzie Rejonowym w Szubinie o zmianę postanowienia w zakresie władzy rodzicielskiej małoletnich przebywających po bieżącą pieczę p. [REDAKTED] i [REDAKTED], na którą w charakterze świadka wezwano p. [REDAKTED] - koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, współpracującą z rodziną w okresie prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Na dzień zakończenia kontroli nie osiągnięto porozumienia w kwestiach spornych w projektach umów o prowadzenie rodzinnego domu dziecka przez p. [REDAKTOWANE] i, w konsekwencji czego nie została ona podpisana.

Zespół kontrolujący przeanalizował realizację zapisów art. 64 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej związanych z zatrudnieniem w rodzinnym domu dziecka osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Zgodnie z ust. 2 ww. art. ustawy, w rodzinnym domu dziecka, w którym przebywa więcej niż 4 dzieci, starosta, na wniosek prowadzącego rodzinny dom dziecka, zatrudnia osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi oraz przy pracach gospodarskich. Osobę do pomocy zatrudnia się na podstawie: umowy o pracę albo umowy o świadczenie usług, co do której, stosuje się przepisy dotyczące zlecenia. Osobą do pomocy może być również małżonek niepobierający wynagrodzenia z tytułu umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka.

W powiecie żnińskim na wnioski prowadzących rdd, zatrudniano osoby do pomocy. Szczegółowy wykaz osób zatrudnionych wraz z okresami obowiązywania umów przedstawiła Dyrektor PCPR w Protokole przyjęcia wyjaśnień. Umowy, z upoważnienia Starosty, zawierała poprzednia Dyrektor PCPR – pani [REDAKTOWANE], a od dnia 1 marca 2019 r., zgodnie z wydanym upoważnieniem Starosty, Dyrektor – [REDAKTOWANE].

Ewidencja godzin świadczenia umowy zlecenia, stanowiąca załącznik do umowy, była przedkładana PCPR po zakończonym miesiącu w formie tabeli.

W 2017 r. od momentu zawarcia umowy o prowadzenie rdd, zatrudniono 2 osoby do pomocy na podstawie umowy zlecenia, w 2018 r. łącznie 4 osoby w różnych okresach, w tym p. – prowadzący rdd zatrudniony na podstawie umowy zlecenia od 1 do 31 grudnia 2018 r. w wymiarze 227 godzin miesięcznie. W 2019 r. zostało zatrudnionych łącznie 5 osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Na wnioski prowadzących rdd, a także powołując się na dostępną interpretację przepisów dotyczących zatrudniania osoby do pomocy, wszczęto postępowanie administracyjne w sprawie zatrudnienia kolejnych osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi oraz przy pracach gospodarskich. Decyzją Starosty Żnińskiego z 28 czerwca 2019 r. odmówiono zatrudnienia kolejnych osób. Po złożonym odwołaniu. SKO utrzymało w mocy zaskarżoną decyzję. Wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z 12 sierpnia 2020 r. (sygn.. akt. II Sa/ Bd 20/20) uchylono zaskarżoną decyzję SKO oraz poprzedzającą ją decyzję Starosty Żnińskiego. Do dnia kontroli postępowanie w tym zakresie nadal nie zostało zakończone.

W 2020 r. od 8 stycznia do 31 grudnia w wymiarze 106 godzin miesięcznie została zatrudniona p. [REDAKTOWANE] na podstawie umowy zlecenia oraz w okresie od 1 stycznia do 31 marca na podstawie umowy o pracę, p. [REDAKTOWANE]. Ponadto, wszczęto postępowanie administracyjne,

w wyniku którego wydano decyzję administracyjną o zatrudnieniu p. [REDAKTOWANE] od dnia 2 czerwca 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. jako osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w wymiarze nieprzekraczającym 212 godzin

w miesiącu i na podstawie umowy zlecenia. Pomimo wydanej decyzji administracyjnej p. ██████████ nie podpisał Umowy. Ostatnia jego Umowa obowiązywała do końca grudnia 2019 r. – na 212 godzin w ciągu miesiąca.

Prowadzący rdd złożyli wniosek do Samorządowego Kolegium Odwoławczego o stwierdzenie nieważności decyzji Starosty Żnińskiego z dnia 2 czerwca 2020 r. w sprawie zatrudnienia p. ██████████ jako osobę do pomocy. SKO odmówił stwierdzenia nieważności. Prowadzący skierowali sprawę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy, który uchylił zaskarżoną decyzję.

Dnia 20 listopada 2020 r. prowadzący rdd złożyli kolejny wniosek o zatrudnienie osoby do pomocy, na okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. W związku z powyższym decyzją z 10 lutego 2021 r. Starosta Żniński zatrudnił p. ██████████ na wyżej wskazany okres i w ilości nie przekraczającej 212 godzin w miesiącu. Samorządowe Kolegium Odwoławcze, decyzją z 20 kwietnia 2021 r. uchylilo zaskarżoną decyzję w całości i przekazało sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji. Zgodnie z opinią SKO, postępowanie w sprawie zatrudniania osób do pomocy jest dwuetapowe, ponieważ w pierwszej kolejności prowadzone jest postępowanie administracyjne, a po jego zakończeniu starosta (kierownik PCPR) zatrudnia w drodze umowy taką osobę.

Postanowieniami z 14 maja oraz 10 czerwca 2021 r. Starosta Żniński wyłączył p. ██████████ od udziału w postępowaniu w sprawie zatrudnienia osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich i wyznaczył do załatwienia sprawy p. ██████████ – kierownika Wydziału Zdrowia, Spraw Obywatelskich i Zarządzania Kryzysowego w Starostwie Powiatowym w Żninie.

Dnia 6 października 2021 r. p. ██████████ oraz ██████████ złożyli kolejny wniosek o zatrudnienie w rodzinnym domu dziecka osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki i przy pracach gospodarskich od dnia 1 stycznia 2022 do 7 listopada 2022 r., wskazując ponownie Pana ██████████ Decyzją z 28 grudnia 2021 r. Dyrektor PCPR, zgodnie z posiadanym Upoważnieniem, wydał decyzję zatrudniającą p. J.K. od 1 stycznia 2022 r. – 7 listopada 2022 r. Ostateczną decyzją SKO z dnia 27 lutego 2023 r. stwierdzono nieważność decyzji Starosty Żnińskiego z 28 grudnia 2021 r. w sprawie zatrudnienia p. ██████████ do pomocy przy sprawowaniu opieki z powodu wydania decyzji bez podstawy prawnej. Zdaniem Kolegium, w związku z tym, iż nie istnieje norma prawna materialnego upoważniająca starostę do władczego rozstrzygnięcia w formie decyzji administracyjnej o zatrudnieniu osoby do pomocy w rodzinnym domu dziecka i warunkach jego zatrudnienia, kolegium orzekło o stwierdzeniu nieważności decyzji”.

W latach 2021 – 2022 do dnia zakończenia okresu obowiązywania Umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka, zatrudniano na podstawie umowy zlecenie osoby do pomocy w wyjątkowych sytuacjach, jednak nie osiągnięto porozumienia w kwestii zatrudnienia p. ██████████, który do zakończenia terminu obowiązywania Umowy, nie przyjmował warunków porozumienia. Pomimo braku zawarcia Umowy, p. ██████████ przesyłał do PCPR miesięczny harmonogram wykonania pracy.

Zespół kontrolujący, po analizie dokumentacji związanej z zatrudnianiem osób do pomocy stwierdził, że Organizator rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu żnińskiego podejmował działania w kierunku zatrudnienia takich osób.

Uchwałą Nr 280/2021 Zarządu Powiatu w Żninie z dnia 24 maja 2021 r. przyjęto zasady zatrudniania osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka funkcjonujących na terenie Powiatu Żnińskiego. Rozstrzygnięciem nadzorczym nr 113/2021 r. z dnia 19 sierpnia 2021 r. znak WNK.IV.4131.116.2021.JB Wojewoda Kujawsko-Pomorski stwierdził jej nieważność.

Zgodnie z art. 69 ustawy, rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka, mają prawo do czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem, w wymiarze 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy.

W 2020 r. zostały złożone 2 wnioski o zapewnienie czasowej pomocy w okresie niesprawowania pieczy zastępczej w związku z wypoczynkiem na okres: od 2-16 czerwca 2020 r. oraz od 7-21 września 2020 r. Państwo [REDAKTOWANE] oraz p. [REDAKTOWANE] wskazali 1 osobę do zatrudnienia, która nie wyraziła zgody na zatrudnienie.

Stosownie do art. 73 ustawy, w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dziećmi przez prowadzących rodzinny dom dziecka, piecza zastępcza może zostać powierzona rodzinie pomocowej.

Rodziną pomocową może być: rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza niezawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka, albo małżonkowie, osoba niepozostająca w związku małżeńskim przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej. Nie ma formalnej możliwości czasowego sprawowania opieki nad dziećmi podczas wypoczynku rodziców zastępczych przez osoby do pomocy. Zarówno rodzina zawodowa, jak i pomocowa muszą spełniać określone warunki, dające im prawne podstawy do sprawowania opieki nad dziećmi, w tym umowę, odbyte szkolenia. Osoba do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich, pomaga prowadzącym rodzinny dom dziecka, a nie zastępuje ich podczas ich nieobecności, nie ma obowiązku sprawowania całodobowej opieki. W związku z powyższym w 2020 r. prowadzący rdd nie skorzystali z przysługującego im uprawnienia.

W 2021 r. p. [REDAKTOWANE] złożyła wniosek o zapewnienie czasowej pomocy w okresie niesprawowania opieki nad dziećmi w związku z wypoczynkiem od 15 października do 14 listopada 2021 r. prowadząca rdd wskazała do zatrudnienia 6 osób, które w czasie jej nieobecności miałyby sprawować opiekę nad dziećmi. Umowa o prowadzenie rodzinnego domu dziecka została zawarta z obojgiem małżonków, a wniosek został złożony wyłącznie przez p. [REDAKTOWANE]. W takim przypadku, drugi prowadzący rdd przejmuje opiekę nad dziećmi podczas nieobecności drugiego prowadzącego. Pomimo tego, PCPR zaproponował zatrudnienie 3 osób do pomocy w tym okresie, jednak p. [REDAKTOWANE] odmówili.

W 2022 r. p. [REDAKTOWANE] oraz [REDAKTOWANE] złożyli wniosek o zapewnienie czasowej opieki nad dziećmi w związku z wypoczynkiem w okresie 5 września – 5 października 2022 r. Po raz kolejny wskazali osoby, które miały by zostać zatrudnione do opieki nad dziećmi w czasie ich wypoczynku. Zaproponowano zatrudnienie w formie umowy zlecenia z wynagrodzeniem w wysokości 19,70 zł za godzinę. Wskazane osoby nie przyjęły warunków finansowych i nie doszło do zawarcia Umów. PCPR w Żninie zaproponowało w tej sytuacji powierzenie dzieci rodzinie pomocowej, na co prowadzący nie wyrazili zgody.

W okresie funkcjonowania rodzinnego domu dziecka nie było sytuacji powierzenia pieczy nad dziećmi rodzinie pomocowej, pomimo zobowiązania PCPR do zapewnienia takiej opieki.

Zespół kontrolujący stwierdził, że brak jest prawnych regulacji, umożliwiających zatrudnienie osób do pomocy oraz sprawowania przez nich opieki nad dziećmi podczas okresu niesprawowania opieki nad dziećmi przez prowadzących podczas ich wypoczynku, jednak z uwagi na brak porozumienia w kwestii zawarcia tych umów, organ kontroli, pomimo stwierdzenia uchybienia, odstępuje od wydania zalecenia w tym zakresie.

Zgodnie z art. 66 ustawy, przy zapewnieniu pieczy i wychowania dzieciom umieszczonym w rodzinie zastępczej oraz rodzinnym domu dziecka oraz wykonywaniu innych czynności związanych z realizacją zadań rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka, rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka mogą korzystać z pomocy wolontariuszy, organizowanej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. O potrzebie skorzystania z tej pomocy, rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka informują właściwego organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. W powiecie żnińskim organizowano pomoc wolontariuszy, stosownie do art. 77 ust. 4 pkt 7 ustawy. W związku z powyższym na wniosek prowadzących rdd, zawierano porozumienia o wykonywaniu świadczeń wolontarystycznych. W okresie funkcjonowania rdd, do PCPR w Żninie wpłynęły 2 wnioski o podpisanie umów wolontariackich. W związku z powyższym 5 wolontariuszy współpracowało z rodziną w okresie od 3 kwietnia 2018 r. – 31 grudnia 2018 r. oraz 4 wolontariuszy w okresie od 16 września 2019 r. do 26 czerwca 2020 r. Realizację zapisów ustawy związanych z organizowaniem pomocy wolontariuszy przez Organizatora, zespół kontrolujący ocenił pozytywnie.

Podczas kontroli zbadano wykonywanie zapisów art. 83 i 84 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. przyznawanie dofinansowań, świadczeń i środków finansowych dla rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. W powiecie żnińskim decyzje w przedmiotowej sprawie na podstawie udzielonego upoważnienia wydawała Dyrektor PCPR. Warunki przyznawania określonych świadczeń zawarte były w Umowie o prowadzenie rodzinnego domu dziecka.

Szczegółowych informacji w tym zakresie (ilości oraz wysokości świadczeń) udzielił Dyrektor PCPR w Protokole przyjęcia wyjaśnień. Działania PCPR w tym zakresie oceniono pozytywnie.

Pod opieką p. [REDAKTOWANE] oraz [REDAKTOWANE] od początku funkcjonowania rodziny zastępczej przebywali:

- ██████████, ur. 8 grudnia 2014 r.,
- ██████████, ur. 23 czerwca 2013 r. Rodzeństwo zostało umieszczone w trybie zabezpieczenia w niezawodowej rodzinie zastępczej p. ██████████ na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Żninie z 19 sierpnia 2016 r. Następnie Postanowieniem z dnia 4 lipca 2018 r. dokonano zmian poprzez umieszczenie rodzeństwa dzieci w zawodowej rodzinie zastępczej p. ██████████ prowadzących rodzinny dom dziecka.

- ██████████, ur. 8 listopada 2011 r.,
- ██████████, ur. 12 września 2013 r.,
- ██████████, ur. 27 września 2014 r.,
- ██████████, ur. 27 sierpnia 2016 r.,
- ██████████, ur. 27 września 2017 r.

Małoletni postanowieniem z 8 listopada 2017 r. zostali umieszczeni w trybie zabezpieczenia w ██████████ p. ██████████ oraz ██████████.

Zgodnie z art. 76 ust. 3 pkt 16 ustawy, do zadań organizatora rodzinnej pieczy należy zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających.

Na dzień rozpoczęcia czynności kontrolnych sytuacja prawna wszystkich dzieci przebywających w rdd prowadzonym przez ██████████ i ██████████ była uregulowana. Rodzice biologiczni zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej, a rodzice zastępczy złożyli przyrzeczenie w związku z przejściem opieki prawnej nad małoletnimi.

Dzieci zostały zgłoszone do Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Adopcyjnego w Toruniu Oddział w Bydgoszczy. Decyzją Komisji Kwalifikacyjnej żadne z dzieci nie zostało zakwalifikowane do przysposobienia krajowego:

- ██████████. - nr. ewidencyjny 77/18 z dnia 27 czerwca 2018 r.,
- ██████████. - nr. ewidencyjny 78/18 z dnia 27 czerwca 2018 r.,
- ██████████. - nr. ewidencyjny 79/18 z dnia 27 czerwca 2018 r.,
- ██████████. - nr. ewidencyjny 91/18 z dnia 25 września 2018 r.,
- ██████████. - nr. ewidencyjny 92/18 z dnia 25 września 2018 r.,
- ██████████. - nr. ewidencyjny 126/19 z dnia 23 stycznia 2020 r.,
- ██████████. - nr. ewidencyjny 127/19 z dnia 23 stycznia 2020 r.

Komisja każdorazowo swoją decyzję uzasadniała nawiązaniem przez dzieci i pogłębianiem relacji przywiązaniowej z opiekunami zastępczymi. Ponadto z uwagi na trwającą psychoterapie traumy istnieją przeciwwskazania aby w jej trakcie narażać dzieci na stres wynikający ze zmiany opiekunów podstawowych, którzy zdaniem członków Komisji dzięki bazie w postaci bezpiecznej relacji rodzinnej, jaką wypracowali dla dzieci mają one szansę na odzyskanie poczucia bezpieczeństwa, godności oraz własnej wartości. W związku z powyższym dla dobra dzieci zasadne jest pozostawienie ich w dotychczasowym środowisku zastępczym.

W przypadku braci ██████████ oprócz decyzji Komisji Kwalifikacyjnej również p. ██████████ jako opiekunowie prawni rodzeństwa nie wyrazili zgody na ich przysposobienie.

Zgodnie z art. 80 ust. 1 ustawy, rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko, przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania. Art. 81 ustawy, stanowi dodatkowo, że na dziecko legitymujące się orzeczeniem

o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje dodatek na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka. Świadczenia oraz dodatki udzielane są na wniosek rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. Przyznanie lub odmowa udzielenia świadczeń oraz dodatków następuje w drodze decyzji. Kwoty świadczeń podlegają waloryzacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie. Do czerwca 2023 r. wysokość świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka wynosiła 1189 zł, a dodatek z tytułu legitymowania się przez dziecko orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wynosił 227 zł. W związku z Obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 27 marca br. wysokość tych świadczeń od czerwca 2023 r. wynosi odpowiednio 1361 zł oraz 274 zł. W związku ze zmianami dotyczącymi wysokości świadczenia wydawano decyzję zmieniającą.

Decyzją z dnia 5 września 2016 r. przyznano niezawodowej rodzinie zastępczej w osobach małżonków [REDAKTOWANE] i [REDAKTOWANE] świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dzieci, tj. [REDAKTOWANE] - rodzeństwa [REDAKTOWANE]. Po zawarciu Umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka i umieszczeniu w rdd kolejnych dzieci, tj. [REDAKTOWANE], rodzeństwa [REDAKTOWANE] oraz [REDAKTOWANE], wydano decyzję w sprawie przyznania świadczenia na ich utrzymanie z 16 listopada 2017 r.

Obydwie decyzje obowiązują od daty faktycznego umieszczenia dzieci w rodzinie, zgodnie z art. 87 ust. 1 ustawy, do ukończenia przez nich 18 roku życia. Ponadto, w związku z legitymowaniem się dzieci orzeczeniem o niepełnosprawności, p. [REDAKTOWANE] przyznano dodatki na pokrycie zwiększonych kosztów ich utrzymania na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności. Zgodnie z art. 86 ust. 2 ustawy, wysokość świadczenia oraz dodatków podlega waloryzacji wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogłaszanych przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, od 1 czerwca roku kalendarzowego, następującego po roku kalendarzowym, w którym wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie od roku kalendarzowego, w którym była przeprowadzona ostatnia waloryzacja, przekroczył 105 %. W związku z powyższym wydawano decyzję zmieniającą, uwzględniającą nowe stawki. Ostatnie decyzje zmieniające zostały wydane w **maju 2022 r.**

Od listopada 2022 r. pomimo braku podpisania kolejnej Umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka, świadczenia i dodatki, o których mowa w art. 80 i 81 ustawy nadal były wypłacane. PCPR nie podjął żadnych czynności w kierunku zmiany bądź uchylecia obowiązujących decyzji. Niemniej jednak, dzieci nadal pozostawały pod opieką p. [REDAKTOWANE]. W związku z otrzymaniem przez PCPR opinii Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej nr BPD-V.053.9.2023.ES, z której wynika, że świadczenia dla p. [REDAKTOWANE] nie przysługują, Centrum wstrzymało ich wypłatę. Ponadto pismem z dnia 24 marca 2023 r. Starosta Żniński wezwał opiekunów prawnych dzieci do dobrowolnego zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w okresie od 8 listopada 2022 r. do 15 marca 2023 r. w kwocie 47 241,48 zł.

W marcu br. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie złożyło wniosek o umieszczenie dzieci pod pieczęcią bieżącą opiekunów prawnych. Postanowieniem Sądu Rejonowego

z 20 czerwca 2023 r. na czas trwania postępowania, w trybie zabezpieczenia, pozostawiono małoletnich pod bieżącą pieczę opiekunów prawnych – małżonków [REDAKTOWANE]

Zdaniem organu, zaprzestanie wypłaty świadczeń nastąpiło z naruszeniem zapisów art. 88 ust. 5 ustawy, tj. wydania decyzji w tym zakresie. Wstrzymanie można uznać za rodzaj zmiany decyzji administracyjnej w części dotyczącej jej realizacji. Poprzednie decyzje w sprawie przyznania świadczeń, wraz ze zmianami dotyczącymi wysokości świadczeń pozostawały prawomocne i ostateczne. Wart podkreślenia jest również fakt, iż pomimo wniosku PCPR o zmianę postanowienia w zakresie władzy rodzicielskiej nad małoletnimi przebywającymi u p. [REDAKTOWANE] oraz [REDAKTOWANE], Sąd oddalił wniosek, z uwagi na brak zgody opiekunów na sprawowanie pieczy nad dziećmi w formie niezawodowej rodziny zastępczej. Zażalenie na to Postanowienie, również zostało oddalone przez Sąd. Uwzględniając wykładnię systemową przepisu art. 87 ust. 1 ustawy, świadczenia i dodatki, o których mowa w art. 80 ust. 1 i art. 81 przyznaje się od dnia faktycznego umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej do czasu faktycznego opuszczenia tejże rodziny. Skoro więc faktyczne umieszczenie dziecka w rodzinie musi być związane z wydaniem stosownego postanowienia Sądu, faktyczne opuszczenie rodziny również musi odnosić się do rozstrzygnięcia Sądu w tym zakresie lub konkretnego zdarzenia. Niewątpliwym pozostaje fakt, że w sytuacji rodziny p. xx, Sąd ostatecznie nie zmienił obowiązujących postanowień, a dzieci nadal pozostawały pod opieką opiekunów, dlatego też świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci, w opinii inspektorów, nadal przysługiwały.

Wstrzymanie świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dzieci oraz dodatków wynikających z niniejszych przepisów bez wydania stosownego rozstrzygnięcia odbiera stronie uprawnionej możliwość dochodzenia swoich praw w postępowaniu odwoławczym.

Ponadto, wezwanie p. [REDAKTOWANE] do dobrowolnego zwrotu nienależnie pobranych świadczeń na tym etapie budzi zastrzeżenia kontrolujących. Za nienależnie pobrane świadczenie należy świadczenie pieniężne pobrane przez osobę, w sytuacji, gdy nie miała ona podstaw prawnych do jego pobrania lub gdy zostały wypłacone pomimo zaistnienia okoliczności powodujących ich ustanie. W sytuacji rodziny p. [REDAKTOWANE], w ocenie kontrolujących, nie zaistniały przesłanki do uznania, że świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci od listopada 2022 r. zostały wypłacone nienależnie. Pomimo braku zawarcia Umowy o prowadzenie rodzinnego domu dziecka, małoletni nadal pozostawali pod opieką p. [REDAKTOWANE] na podstawie przywołanych wcześniej postanowień sądu, a Ci z kolei przez cały okres ponosili koszty związane z utrzymaniem dzieci. Skoro bowiem Państwo systemowo wspiera rodziny w wychowywaniu i utrzymaniu dzieci, to również osoba odpowiedzialna za utrzymanie dziecka, której Państwo (mocą orzeczenia sądowego) powierzyło jakkolwiek pieczę nad jego wychowaniem i rozwojem, ma prawo skutecznego domagania się od tegoż Państwa pomocy w sprawowaniu opieki, w tym również pomocy materialnej, a więc przynajmniej częściowego pokrycia kosztów utrzymania dziecka (Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z 20 maja 2020 r. II SA/ GL 133/20).

Dodatkowo, należy podkreślić iż wydane decyzje administracyjne w sprawie przyznania świadczeń dla p. [REDAKTOWANE] nie były uchylone i nadal pozostawały w obiegu prawnym.

W dniu 5 lipca 2023 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wszczęło postępowanie administracyjne w sprawie uchylecia decyzji, przyznającej świadczenia miesięczne na małoletnie dzieci: [REDAKTOWANE] oraz dodatków z tytułu legitymowania się przez dzieci orzeczeniem o niepełnosprawności.

Jednocześnie w dniu 19 lipca 2023 r. wszczęto postępowanie administracyjne z urzędu w sprawie przyznania miesięcznych świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dzieci pozostających pod pieczą bieżącą opiekunów prawnych, powołując się na zapis art. 61 §2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego, zgodnie z którym, „Organ administracji publicznej może ze względu na szczególnie ważny interes strony wszcząć z urzędu postępowanie także w sprawie, w której przepis prawa wymaga wniosku strony. Organ obowiązany jest uzyskać na to zgodę strony w toku postępowania, a w razie nieuzyskania zgody – postępowanie umorzyć”. Państwo [REDAKTOWANE], nie złożyli wniosku o przyznanie świadczeń, a w piśmie skierowanym do Starosty z dnia 30 lipca 2023 r. wyrazili sprzeciw wobec tego postępowania, zwracając uwagę na fakt prowadzenia w jednym czasie 2 postępowań: jednego w sprawie uchylecia decyzji w sprawie przyznania świadczeń, drugiego w sprawie ich przyznania. Obydwa postępowania dotyczą tych samych świadczeń na te same dzieci. Na dzień zakończenia czynności kontrolnych w jednostce, obydwie postępowania nie zostały zakończone, jednak rozstrzygnięcie drugiego postępowania, ze względów formalnych powinno zostać umorzone.

[Dowód: akta kontroli str. 279-283]

P. [REDAKTOWANE] przesyłali do Powiatu Żnińskiego comiesięczne wezwania do zapłaty, powołując się na zapis art. 35 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, oraz dostępne w tym zakresie Wyroki Sądu Administracyjnego „Skoro zaś stosownie do treści art. 35 ust 1 ustawy, umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie postanowienia sądu, zwolnienie dziecka z tej pieczy również wymaga stosownego postanowienia sądu (...). (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie – I Wydział Cywilny z dnia 3 marca 2022 r. Aca 759/21).

Od kwietnia br. świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci oraz dodatki nie były wypłacane. Szczegółowych informacji w zakresie wypłacanych świadczeń udzieliła Dyrektor PCPR w Protokole przyjęcia wyjaśnień.

Państwo [REDAKTOWANE] w lipcu br. złożyli w imieniu małoletnich pozew przeciwko Powiatowi Żnińskiemu o wypłatę comiesięcznych świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania dzieci i miesięcznych dodatków na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dzieci legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka. Sąd Rejonowy w Żninie I Wydział Cywilny Postanowieniem z dnia 28 lipca 2023 r. odrzucił pozew.

Podsumowując, organizator rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu żnińskiego, realizował kontrolowane zadania wobec rodzinnego domu dziecka p. [REDAKTOWANE] w okresie pełnienia przez nich powyższej funkcji, starał się rozwiązywać zaistniałe spory, proponując mediacje oraz inne formy rozwiązywania problemów. Niemniej jednak w niektórych sytuacjach wyraźny był brak konsekwencji PCPR w podejmowanych działaniach wobec p. [REDAKTOWANE] oraz [REDAKTOWANE], zarówno w kwestii propozycji kolejnej Umowy, jak i zatrudniania osób do pomocy.

Rodzina p. [REDAKTOWANE] od 8 listopada 2022 r. nie współpracuje z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, nie jest objęta opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, a wobec dzieci nie są realizowane Plany Pomocy Dziecku, ani nie jest dokonywana ich ocena. Tym bardziej niezrozumiałą jest fakt pisemnego zobowiązania p. Krych do przedłożenia zaświadczenia lekarskiego (dowód. str. 35-38) w styczniu 2023 r. oraz prowadzenia postępowania w sprawie zatrudnienia osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w okresie nie pełnienia już przez p. [REDAKTOWANE] funkcji prowadzących rodzinny dom dziecka.

Stosownie do art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy, do zadań Wojewody należy kontrola m.in. nad realizacją zadań z zakresu pieczy zastępczej, wykonywanych przez jednostki samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zwane dalej „kontrolowanymi jednostkami”. Przedmiotem niniejszej kontroli było wykonywanie zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wobec p. [REDAKTOWANE] oraz [REDAKTOWANE] – prowadzących do 7 listopada 2022 r. rodzinny dom dziecka, jednak z uwagi na indywidualny charakter sprawy oraz fakt, iż sytuacja prawna dzieci nie uległa zmianie (poza postanowieniem o pozostawieniu dzieci pod pieczę bieżącą opiekunów prawnych) ocenie podlegał również okres, od momentu wygaśnięcia Umowy do dnia przed rozpoczęciem czynności kontrolnych.

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie z nieprawidłowością.¹

Stwierdzona nieprawidłowość wynika z niedostatecznej i niewłaściwej interpretacji przepisów prawa. Osobą odpowiedzialną za powstanie stwierdzonych uchybień jest Dyrektor PCPR – pani [REDAKTOWANE].

Działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej, wydano następujące zalecenie pokontrolne:

1. Realizować wypłatę świadczeń wobec p. [REDAKTOWANE] na podstawie ostatecznych, będących w obiegu decyzji – termin realizacji – niezwłocznie.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **53** w dniach 14 i 20 września 2023 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Na podstawie art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, zgłosić do niego zastrzeżenia.

Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

1. Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności). Przez nieprawidłowość należy rozumieć działanie lub zaniechanie, które z punktu widzenia kryteriów kontroli jest nielegalne, niegospodarne, niecelowe lub nierzetelne, a w przypadku kontroli wykonania zadań - nieskuteczne, niewydajne lub nieoszczędne.

W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska Wojewody, o którym mowa powyżej, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez Wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od otrzymania stanowiska, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

W przypadku przyjęcia wystąpienia pokontrolnego bez zastrzeżeń, kontrolowana jednostka jest zobowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Ponadto wskazuje się, iż zgodnie z art. 198 ust. 1 ww. ustawy o wspieraniu rodziny: *kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych podlega karze pieniężnej w wysokości od 1.000 do 15.000 zł.*